

SLOVENIJA.

List 57.

V torek 17. maliga Serpana

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Slovenska lipa in pastirsko pismo.

Na Dunaju zbrani nadškofi in škofi Avstrijskiga cesarstva so vernim svojih škofij govorili iskreno, sveto — zraven pa tudi oestro besedo; iz vsih kancelnah cele carevine je zadonela. Serce je skerbljive višipastirje gnalo, ne le samo svojim pomagavcam, duhovnam, ampak vsim preljubim vernem nekatere besede opominjevanja, podučjenja in tolažbe na serca položiti. Hvala vam duhovni očetje! za to zdravo, hasnovito in sveto dušno pašo! Žejne ino lačne duše so že opešovale; žalostne in nevarne čase smo na svetu učakali, in še temnejši in strašnejši prigodbe se v prihodnje narejajo. „Vstali so po svetu goljufni osrečevavci ljudstva, kterih hudoben namen je: vsim ljudem v škodo, z ognjem in mečem, s kervavim puntam in grozovitno vojsko, z ropam in morijo — taki so njih pomočki! — le nekatere osrečiti, ljudem vero v Boga in večnost, v smert in v povračilo popopati, cerkev božjo zatreti, in zemljo v kaki hlev, v kterim bi se poživinjeno ljudstvo pitalo in mastilo, spremenovati.“ Zadosti je zares, „izrečeni namen krivih prerokov naših dni v njegovi hudobi pred oči postaviti, da se sleherni, ki še ni spačnega serca, z gnusobo in grozo od njega oberne.“ „Zapelivci pa ne stopijo povsod tako očitno s svojimi nauki na noge; skrivajo se pod odejo na videz dobrih prizadevanj, in premotijo in oslepce cele narode.“ Ena zmed teh naj nevarnejših zapeljivost, kterih se sovražniki kersanskega reda v naših dneh s tolikim pridam poslužijo je: „uno omotljivo vablenje, se poganjati za domorodnost.“

Tudi slovenski narod se gible, se poteguje za svojo narodnost; nekteri slovenski vlastenci (prijetelski Lloydov dopisavec je jih samo 200 naštel, kterih je nekaj uradnikov, duhovnikov in mladine) Slovence ganljivo in iskreno vabijo, se poganjati za domorodnost; in že je od tih zvestih Slovencev zasajena lipa počela svoje korenine vterdovati in razprostirovati svoje zelene veje; že je počela nadepolno evetjce poganjati in pod svojo hladno senco vabiti: sladkega, rajskega sadja smo pričakovali! — Pa, z Bogam lipa slovenska, z Bogam na veke, ako je s teboj taka, kakor nam popisuje pastirsko pismo, ako si ti ena izmed najnevarnejših zapeljivost goljufnih prerokov sedajnega časa; z gnusobo in grozo se od tebe obernem, ako je tako strašen in grozovit tvoj hudobni namen; bodi prekleta lipa slovenska, ti in tvoje peklensko sadje! — Teško, s kervavim sercom se od tebe ločim mila, draga ljubica; težko ja nemogoče mi je verjeti, da bi ti imela ino vtegnila tak hudoben sad roditi; za to hočem pogledati, kar si govorila, pisala in delala, hočem z najtanjšim rešetam rešetati tvoje dosadašnje teženje, — in ako tebe tak hudobnega namena krivo najdem, z Bogam lipa slovenska, z Bogam na veke!

Vzemem v roke slovenske časopise; „Slovenijo“, „Novice“, „slovenske novine“, „Slavjanskiga rodoljuba“; vzemem v roke razglase slov. družtev in slov. vlastencev, berem in berem, — pa ne najdem nič nevarnega, nič škodljivega ne za katolsko vero, ne za Avstrijo, ne za slovenski narod, nič sovražnega

in krivičnega za ptuje narode, ja — s potolaženim in veselim sercam rečem — najdem, de je gibanje slovenskiga naroda in njegovo potegvanje za narodnost velika sreča za katoljsko vero, za Avstrijo, in za mili slovenski narod. —

Slovenski, že od nekda pravni verni kristjani, dobro vedo in terdno verujejo, da je božji Sin Jezus Kristus svojo cerkev na skalo zidal, in de peklenske vrata je ne bodo zmagale; dobro vedo in terdno verujejo, de bo vsemogočni Bog, ako bi Slovence njegovo sveto cerkvo zapustili, druge narode zbudil in daljnemu ljudstvu svoje kraljestvo dal; — pa vender kakšna rana, kakšna žalost za materno serce sv. kat. cerkve, ako bi se med Slovence jela katoljska vera mešati, ako bi se med lete brumnovni narod kaka krivo-vera pripletla! Nemški narod, nemški časopisi, nemške družtva, in nemške mesta so se v tem obziru slabo, slabo obnašale: krivo-vere vsih sort, sovražstvo ja srušenje kersanske vere so se po Nemčiji priporočevale in razširovale. Vse drugači je blo po Slovenskim: Slovence so stali kot zvesti sini svoje sv. matere, katoljske cerkve. Ne poslednja hvala za tak modro obnašanje gre gotovo tudi slovenskim družtvam in slovenskim časopisam. „V čim obstoji politiško ravnanje slovenskiga družtva?“ vpraša v svojim krasnim nagovoru gosp. Dr. Bleiweis, vodja slov. družtva v Ljubljani, rodovitne matere drugih slov. družtev? — V treh poglavitnih rečeh: 3.) de vera naših očetov tudi vera prihodnih Slovencev ostane.“ Vsi slov. časopisi so Slovence opominovali in rotili, da zvesti ostanejo svoji stari veri, da se varjejo nemške zveze, ker zmed druge nevarne robe tudi nova nemška vera odtod priti zna itd. Svetni slovenski časopisi, kakor necerkveni, niso mnogo pisali od cerkve in vere, kar jim nihče ne more in ne sme oponesti; alj to, kar so pisali, so pisali sebi na glas, in katoljski veri na čast: od svetih reči so vselej spodobno in sveto govorili, nekdar in nikjer niso dražili in motili verne Slovence. De pa tudi v katoljski cerkvi ni vse božja postava, temuč človeška, — de je vse to, kar so ljudi vpe-ljali, tudi spremenljivo, ako se to na čast katoljske cerkve, na korist vsih vernih zgoditi mora; da je v katoljski cerkvi marsikaj popraviti: — to mora spoznati in poterediti vsaki, ki ni slep in gluh proti temu, kar se po svetu godi. Bog daj, da bi bli najvišji škofje v svojim zboru to sklenili, kar je k večej božji časti, k slavi katoljske cerkve, in k sreči in zveličanju vernih kristjanov! — To so gorke želje vsakega Slovenca.

Kakor so pa slov. družtva ino časopisi Slovence budili, da ostanejo zvesti svoji stari božji veri, ravno tako tudi niso pozabili njim glasovitno oznanovati, kar kersanstvo uči od kersanske ljubezni. „Kersanstvo uči, da so vsi ljudi božjiga rodu; vsi božji otroci in poklicani v njegovo kraljestvo; vsi so si v rodu v dvojnem spomenu: iz ene kervi so rojeni, in z eno kervjo, ki je bila na križu prelita, so rošeni, zakaj v Kristusu Jezusu so si vsi, ki so bili dalje, približali, ločivna stena med narodi je poderta, sovražstvo je zaterto, vsi so sklenjeni v eno telo pod eno glavo, in vsi imajo perstop v enim Duhu k Očetu (Efez. 2, 43.); ni ne ajda, ne Juda, ne divjaka, ne

Scita, ne suzniga, ne prostiga, ampak vse in v vsim Kristus, in ves popolnamosti, ki jih zedini, je ljubezen (Kol. 3, 11. 14.);“ v ravno tem zmislu, če ravno z drugimi besedami, so slovenski časopisi že večkrat bli Slovincem govorili, in ravno tudi to pristavili: „Res je tudi kristjan družini bliže ko srenji, svojimu ljudstvu in svoji deželi bliže ko drugim unajnim ljudem.“

Potemtakim je vablenje Slovencev, se poganjati za domorodnost, bla ino bode na čast in slavo prave kersanske vere. —

Vablenje Slovencev, se poganjati za domorodnost je pa tudi na srečo in slavo cele Avstrijske carevine.

„Delenda Austria“ „kein Oesterreich“ „Austria mora biti zrušena“ takole se je pisalo in vpilo dostikrat pri Nemcih, Madjarih in Lahih; — „Vse za Avstrijo“ „Avstrija mora obstati“ se je razlegalo po vsih slavjanskih deželah.

Trikrat so se sovražniki na vso moč pognali, da bi Avstrijo okončali; trikrat je šlo Avstriji posebno za glavo. Najprej tedaj, ki so se volitve za Frankobrod izpisovale ino vsilovale. Mnogo so tedaj slovenski domorodci preterpeli — sam Bog zna! Letali so jih tožit od Ponciususa do Pilatuza, karali so jih po službinah pismih ali ostrih podnosnicah, černili so jih pred celim svetom, preganjali so jih v domačej slovenskej deželi od jednega kraja do drugega; in vse to, ker so se branili poslance poslati v presveto Pavlovo cerkvo, kjer se je Avstrija tako obrekovala, cepila — zruševala. Pravi Slovence so pa vse težave in krivice voljno in tiho prenesli iz ljubezni — do Avstrije; vsi so hvalili in terdili misli slavnega Jovana Vesel — Koseskiga: „Mi smo udje avstrijske deržave, imamo z njo brodovje, armade, zagotovljeno narodnost in prirojeniga Cesarja, ki ga z nobenim drugim, če bi še tako Nemcam po volji bil, ne premenimo. Nam ničesar ne manjka, tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.“ Drugokrat so se speli zviti Madjari mesca Oktobra l. leta; oni so z mnogimi zvijačami in z obilnimi dnarji žalostne in strašne prekucije na Dunaju napravili, in med Frankfurtovci radovoljne pomočnike našli. Dunajsko ministerstvo je blo overženo; sivoglav minister od divje derhali umorjen in obešen, in Cesar prisiljen, Dunajsko mesto zopet zapustiti; po deželah se je puntarskim Dunajčanam v pomoč černa vojska zapovedovala in vpravovala: od Avstrije le goroviti, ni blo varno! — „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovence ne gane.“ Slovence so stali nepremakljivi kot njih skale in gore, stali so zvesti cesarju in Avstriji. Slovensko družtvo v Ljubljani, ko središče vsih podružnic, je po vsih svojih časopisih, ino po tisučnih posamesnih natisih in razglasih gromovito klicalo po celej Sloveniji: „Mi Slavjani se Avstrije čeversto deržimo, in smo enodusno pripravljene, njeni ustavni prestol (tron) do zadnje kaplje kervi braniti in podpirati.“ „Mi hočemo, de Avstrija velika in mogočna ostane.“ „Živi naš ustavni cesar Ferdinand!“

Še enkrat se prederzne sovražnik zvestobo slavjansko skušati in sicer prav zvito in perlizljivo. V Turinu se je neko družtvo osnovalo, ki se je družtvo za taljansko-slavjansko zvezo imenovalo. Izdalo je tisto druž-

tvo 4. Marca t. l. svoj oglas na vse česke, ilirske in bulgarske Slavjane, v katerim vse Slavjane vabi, avstrijski državni vladi odpovedati se, in z Madjaram in Taljanam ozko zvezo storiti, to je Avstrijsko carevino razdajati; tako pravijo tisti Lahoni v svojim manifestu, tako se bo veliki slavjanski narod na tanjko po zemljopisnih razmerah omejašil in vterdil. Tudi ta sladka obljuba ni zamogla zveste Slovence premotiti. „Slavjanski rodoljub,“ mesečni časopis na svitlobo dan od Slavjanskiga društva v Terstu, in po njemu tudi „Slovenija“, je povedal v prav lepej basni od neumne lesice tem perlizovavcam terdo, golo: „Poberi se, neumna lesica! slavjanski orel ne bo drugači kot v svojem perrojenim glasu, nikdar pa po madjarsko al po taljansko popeval; Avstrija je Slavjanu čes vse!“ — Naj cel svet sodi in pove, kaj bi blo z Avstrijo, ako bi bli Slavjani z Nemci, Madjari in Lahi potegnili? „Conclamatum est de ea“ „Avstriji je že odzvonilo“ je blo že vsakdanja beseda; in da se ni zgotovila, gre hvala avstrijskim Slavjanam: kdor to taji, naj pokaže, da je noč dan, in kerv voda! — Sreča toraj za avstrijsko carevino, da se tudi Slovenci poganjajo za svojo domorodnost! —

Mar je nesreča in škoda za slovenski narod, ako se poganja za svojo narodnost? Presodimo, kaj Slovenci poganjajoči se za svojo domorodnost tirjajo; Bogu in celemu svetu je znana njihova prosba. Oni prosijo in tirjajo:

„Da se cel slovenski narod zjedini v eno politiško telo z imenom Slovenija.“

Razdelitev ljudi v družine, narode in ljudstva je božja naredba. Vsaki narod, vsako ljudstvo ima od Boga nalogo in dolžnost skrbeti, da je, ostane, in živi. Samomor je groza in gnusoba; še hujsi je narodomor, ljudstvomor! Slovenci raztergani, ptujim, prevagljivim narodam pilepleni, bojo oslabeledi, životarili — ginili; — zjedineni v jedno telo, v lepej zvezi s svojimi brati bojo živeli, cveteli — sloveli.

Veselo in srečno bodočnost Slovincem le samo obeta; „Slovenija,“ sloga jači, nesloga tlači. Tudi mnogo stroškov bi se tako državi prihranilo: Dovolj bi bil jeden slov. deželni zbor, jeden cesarski namestnik, jedno šolsko svetovavstvo, jedne uradne slov. novine itd. itd. vse to bode moralo biti po 5 ali 6tero! — Zjedinenje narodov ene kervi in enega jezika mora vendar biti važna in potrebna reč, ker taisto Nemci in Lahi po sili, z toliko žertvami doseči želijo; naj tudi Slovenci tega ne zanemarajo, to se ve, da zvesti svojemu cesarju in deržeči se postavnega pota! —

„Da se slov. jezik v šole in kancelije uvede.“ —

Nekdo je v leti 1838 pridgoval: „Materni jezik je nar drajši dota, ki smo jo od svojih starišev zadobili; skerbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati. Človeški jezik je talent, kteriga je gospod nebes in zemlje izročil, de bi z njim barantali, ino veliko dobička storili. Kdor svoj matern slov. jezik pozabi, malopridno svoj talent zakople; Bog bo enkrat tirjal, ino vsi zaničevavci svojiga pošteniga jezika bojo v unajno temo potisnjeni.“ Kako slabo se je dosihmal z slovenskim jezikom ravnalo, priča žalostna minulost, in žalostna sedajnost. Le doma, za pečo se je smel Slovec svojega milega jezika poslužiti, v vsih uradnih pismah ni mogel slovenske besede naslediti, v šolah ni imel priložnosti potrebne znanosti v svojim maternim jeziku se naučiti: o velike, strašne so naše pregrehe: mi nismo svoj talent ohranili, olepšali, ampak smo svoj talent zakopali, zaničevali. Ako hočemo to staro krivico popraviti, in svojo sveto dolžnost spolnovati: moramo tirjati, da se na deželnim zboru Slovenije po domače, slovensko govori, da se slovenski jezik v vse urade vpele, da se šole v slovenskim duhu uravnajo itd. le to obeta na-

šemu slovenskemu jeziku veselo prihodnost: le tisti jezik živi, cveti, napreduje in gospoduje, ki je službeni v javnim življenju. — „Raznost jezikov je že nasledik greha, odpadca od Boga in razpertja ljudi med seboj.“ Tudi poerbani greh ni od Boga, vendar se mora človek obnašati kot po tem grehu pokvarjena božja stvar; naj se toraj človek tudi tako obnaša, kot tirja raznost jezikov! —

„Da se Slovenija z nemško zvezo ne zjedini.“

„De je sveta volja božja, ljudi in narodov po postavnim in državnim redu, ne ločiti, ampak tudi po zunajno tako združiti, kakor bi mogli po cerkvi od znotraj in po duhovno v veri in ljubezni združeni biti“ od tega mende sv. pismo nič ne govori, in ako bi govorilo, bi mende svetnim vladarjam ne blo prav po godi: sv. Janez 10, 16 veli: „bo en hleb in en pastir“ ne pa: „bo ena država in en vladar;“ in v apost. dj. 17, 26. stoji: „Bog je odločil odmejene čase, in meje njih prebivanja.“ Slovenci imajo taj svojo zemljo, in svojo deželo po božji milosti; in kdor jim sega v njegovo omejeno zemljo, si želi prisvojiti ptujo blago, Bog pa pravi: „Ti nimaš krasti.“ Spomnivši na medje staroslavne in razprostrane „Slovenije“ ali Gorutanie,“ smo prisiljeni z žalostnim glasom zdihniti: „Nesrečni slovenski moj narod, koliko si zgubil od svoje lastnine; prihrani in otmi si saj to, kar še imaš!“ Nemci so pa v misli imeli, napraviti veliko in mogočno nemško državo, in k tej pritisniti ptuje blago: rodovitne, vesele slovenske planine in doline noter do jadranskega morja.

Slovenci so se vpeli proti tej silovitnej samovolji; in so odkritoserčno rekli: „To je naše, to je nam Bog sam dal; rzasajaj se vsaki v svoji hiši, ptuje blago pa naj pusti z miram.“

— Niso po tem nobenemu narodu krivice storili, so se le ptujej krivčnosti soperstavili, kar mende tudi kersanstvo ne prepove. *)

Blagor tebi slov. narod, ako se poganjaš za svojo domorodnost, in braniš svojo od Boga omejeno zemljo, ohraniš in olepšaš svoj mili jezik, čuvaš in častiš svojo narodnost! —

Slab človek, naj si bo kdorkoli, in kjerkoli hoče, ne sme svojim bratom pripisovati ne kake „Vorder“ ne kake „Hintergedanken;“ slab človek mora soditi po tem, kar vidi: dela ali facta naj prejšče in potih še le sodi; dela in facta slov. lipe pa belodano pričajo, „da nje vabljenje se poganjati za domorodnost ni ni objokovanja vredna povernitev od lepiga kersanskega zaderžanja v ajdovsko temo;“ ni ni „zlato tele, in jega malikovanje z vžagimi strastmi ni divja vojska med narodi, zares sramota pred človeštvam, gnusoba pred Bogam!“ Dela ali facta belodano pričajo, da je življenje in teženje slovenske lipe le na čast prave kersanske vere, na slavo cele naše carevine, na srečo milega naroda slovenskega. Vsaki Slovec dobro ve, da mora vsaki človek biti najprej pravi kristjan, po tem zvesti državljani in verli rodoljub. Te trojni visoki in sveti namen doseči, tudi ti

*) Ako narod, (in razdelitev ljudi v družine, narode in ljudstva, ki se le po jeziku ločijo, je božja naredba, kakor nas uči pastirski list) spomnivši se na besede visokiga mojstra: „bodite popolnoma“ jarem krivice in ptujstva, ki mu vsako napredovanje bodi si v božjih ali posvetnih rečeh overa in zatira, s svojo po Bogu prijeto močjo otestiti skuša, brez de bi ga drugim sosednim narodam, enakim sinovam božjim grešno nakladati hotel, je to gotovo Bogu dopadejoče delo, in od narodov, ki se za podlago ptujejevi peti redovoljno podmetajo, velja ravno to, kar se človeku reči zamore, kteri bi iz napeniga razlaganja sv. pisma levo lice ponujal temu, ki ga je na desno vdaril, de namreč ne živi po izgledu božjiga učenika; zakaj znane so besede Kristusove: „zakaj mene bješ?“ Z tem je hotel zveličar pokazati, de človek zato po konei hodi, in obraz proti nebu obrnjen nosi, de bi pravico ne le pri drugih častil, temuč tudi na sebi branil, ne pa de bi se kot nevreden červ pred vsakim nepravničnim žaljivcam v prahu krivil. Vred.

hrepeniš in se trudiš ljuba alj od mnogo strani krivo natočevana ino obsojena lipa slovenska; pa — naj vela, kar mu drago — resnica mora veljati: „Cvati, cvati — širi se, širi lipa slovenska! Živila!!!“ Resnicovič.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

* Kakor se Gracarci iz Gorice 7. t. m. piše, kar so tudi dunajski časopisi ponatisnili, so bile Gorica, Gradiška in Istrija za samostojne kronovine izrečene, in Ljubljana bi postala po tem takim okrožno mesto (Kreisstadt) s tem malim razločkam, de se bode okrožni predsednik tudi stathalterja imenovati smel. —

* Presse piše: Kakor se sliši, bode zavoljo bolehanja naših vojakov o vročini obse-da Benetke toliko nehala, de bo mesto za nekaj časa samo ojestro obdano na deželi in na morju. Znabiti, de se bo mesto zavoljo pomankanja živeža samo vdalo.

* Pražki Večerni list piše: Osnova učenja na gimnazijih je bila že pretečeniga mesca na Dunaju doversčena. Nar več se je vdeležil pri sestavljenju profesor Bonic iz Berlina. Po tem načertu se bo za vsaki predmet poseben učenik postavil, in naravske znanosti se bodo v vseh šolah učile.

Dalej slišimo, de misli ministerstvo omike in razsvetljenja po izgledu francozkiga ministerstva šolske knjige od državnih in znanih spisateljcev izdati, in taiste staršem in učnikom priporočiti. Te knjige se bodo natisnile v državni tiskarni na Dunaju in na lepim papirju izdale. Spisatelje bode ministerstvo samo plačalo. —

Minister kmetijstva in šolstva Thinfeld je bil zbolet; kadar se nekoliko ozdravi, se poda za nekaj časa domu na štajersko. Sorej bodo trije ministri manjkali.

* Sviti cesar je podelil kardinalu-knezu velkimu škofu Solnograškemu, knezu Schwarzenbergu velki križ kraljevskiga reda sv. Stefana, škofu Zagrebškemu, Havliku in škofu Pečujskimu (Fünfkirchen) Scitovskimu komanderski križ ravno tistiga reda. Tudi je podelil Goriškemu velkimu škofu Francišku Ksaverju Lušinu čast skrivniga svetvavca.

* Sviti Cesar je bil namenil k ogerski armadi na jugu se podati, ker se je pa tu in tam med ljudstvam strah prikazal, de bi se visokimu vladarju kaka nesreča ne pripetila, je kakor „Presse“ pove, od te misli odstopil. —

* Minister pravice je odgovoril českim poslancam iz Pilgrama, ki so mu častno mesčanstvo izročili, po česko, ker se že dalj časa marljivo v tem jeziku vadi. —

Ministerstvo pravice je poskerbelo, de bode državljanski zakonik (oglasnik) s 1. mesca Augusta izhajati pričel. (Pr.)

* Več se je že pisalo, de ima tudi nekaj avstrijske armade na Badensko priti, de bi tam punt potlačiti pomagala. „Deutsche Reform“ piše, de je naša vlada nemškemu frankobrodskemu ministeriju bila za res 12,000 Avstrijancov ponudila; ali Pruski kraljevič, vikši vodja na Badenskim, kterimu je ta ponudba popred razodeta bila, austr. pripomoči prijeti ni hotel. —

Hervaška in slavonska dežela.

Bansko svetovavstvo oznani, de se bode na zahtevanje Serbskih bratov razpisana čitanka, berilna knjiga, (kakor smo že na znanje dali) s latinskimi in cirilskimi čerkami posebej izdala, in pri vsakim izdanju na poslednji poli tudi nasprotni pravopis razložil.

Dr. Ljudevit Gaj da na znanje, de boste od njegovih „Narodnih Novin“ vsaki teden dve poli s cirilskimi ali serbskimi čerkami na svitlo dajane, sosebno za to, ker v serbski vojvodini več nobeniga časopisa ni.

Iz Oseka 11. t. m. Predvečranjem so

Magjari iz Bezdana čez Donavo na Batino vdarili. Batina leži od dravskiga ustja poleg Donave grede 3 ure na desnim in nji nasproti pol ure od Donave na levim bregu Bezdana. Obsirniši se ni nič slisalo, samo se je zvedlo, de so naši Madjaram 1 top pokvarili. To je imeniten prikazek, ker se je nam dozdej vedno govorilo, de v Bački ni več Madjarov. Nugent je imel včeri v Letenje priti. (Sl. J.)

Govori se, de mislijo Madjari od Blatniga jezera na Hervaško predreti.

Iz Varaždina 12. t. m. General Nugent se je danas s svojo armado podal proti Veliki Kaniži; včeri je šel čez Muro in je zažgal selo Letenje.

Danas ob 11 uri je bil po nagli sodbi vstreljen Ivan Peršek iz Ljubljane 28 let star (Slavenski Jug in Agr. Zeitung ga imenuje: Ivan Špelič iz Noviga mesta,) eden izmed več se ne vjetih razbojnikov, ki so bili v Zagorju 7. t. m. duhovna napadli. Malo pred smertjo je poiskal kleče faifo (pipo, dimko) in rekel: „Počakajte, de se tabaka napijem.“

(Nar. Novin.)

Česka dežela.

Iz Prage. Ministerstvo znotrajnih reči je poklicalo z dopisam 27. p. m. vse gg. superintendente evangeljskih cerkvá na 29. t. m. na Dunaj k posvetvanju zastran razmere med državo in cerkvijo po §. 4. podstavnih pravic. Kakor je popred ministerstvo misli katoliških gg. škofov v ti reči zaslišalo, hoče tudi zdaj po superintendentih želje evangeljskih cerkvá zvediti. Ker pa sami superintendenti potrebe in želje ljudstva popolnoma poznati ne morejo, bodo evangelici 24. t. m. v Kšelih imeli velki zbor, in kar se bo tam sklenilo, se pošlje superintendentam na Dunaj. K tem zboru se imajo sniti ne samo duhovni, temuč tudi vsaka cerkev si izbere nar manj eniga starsiga, ki se bo taistiga vdeležil.

(Nar. Nov.)

Moravia in Silezia.

Iz Berna 9. t. m. Dne 3. t. m. je bilo spraševanje iz jezika in pismenstva českiga na tukejšni deželni akademii. Oglasilo se k njem 46 poslušavcov, 31 Slavjanov in 15 Nemcov. De je število tako majhno, je ta uzrok; ker je letas v Bernu sploh malo študentov, in ker se tudi v gimnaziju česki jezik uči.

Te dni je na svitlo prišel prvi list Novin „Mährische Volkszeitung“, katerih vrednik je Oheral, in po česko s imenam „Moravske narodni noviny“ v red devane od Rozegnala. Izdajajo se vsakiteden ena pola v zalogu privatniga društva. Zelimo de bi mnogo dobriga storile za podučenje prostiga ljudstva. Tako pišejo „Moravske Noviny“, politiški časopis, kteriga izdaje moravski deželni zbor; kar bi imelo biti izgled koroškim, štajerskim, in drugim deželnim, Slovence zadevajočim, zboram.

V Bernu 10. t. m. Danas je poslana odtod prošnja na ministerstvo uka, de bi se na politehniškim učelišu v Bernu popolnoma izpeljala enaka pravica jezika moravskiga (bi se imelo reči: českiga) in nemškiga. To prošnja je podpisala znamenita množica slavj. prebivavcov v Bernu in Holomovcu. Zraven je posebej ta prošnja naznanjena deželnimu poglavarju, grofu Lazanskimu in deželnimu odboru, s tem pristavkam, de bi deželno poglavarstvo in deželni odbor za naprej skerbela za enako pravico slavjanskiga jezika.

(M. N.)

Iz Bogdalic 7. t. m. Menim, de se vsakimu kdor le za Avstrijanske Slavjane živi, taka kakor meni godi, gotovo menja v njegovim sercu neprenehama pritok in odtok (Fluth und Ebbe): veselje in žalost, radovoljna hvaležnost za narmanjši pravično privoljenje, ki se nam od zgori zgodi, in bol ja jeza nad stanovitim natolecvanjem vsega, kar znamnje slavjanstva očitno na čelu nosi, — zdaj se

nas nada polasti, ako le kakšen mali žark poprave iz novin k nam priseje, zdaj strah, in ta je zdaj močnejši.

Ako obrnem pogled kvisko, gosta tma — komej predere ena zvezda debele megle, ja marsikterimu se zdi, je tudi ta nekaj svoje svitlosti zgubila. In slisaje glas od visokosti zadoneti: Punt ogerski se ni zarodil v velikodušnim sercu madjarskiga naroda, ampak v željah masevanja Slavjanskiga odpadnika Košuta, kaj nam je upati v prihodnje? —

Ako spustim oko dol na naše družbinsko življenje, kaj me tolaži? Eden pravi: Protokol se ne sme peljati po moravsko, zakaj „Amtssprache“ je še vedno nemška — es ist noch nichts von oben herabgelangt — drugi de moravski jezik še ni dosti olikan (se pravi pri njemu); če se pa vender stanovitno svoje pravice derzim, me zmerja fanatkarja in derzaje gromonosno palco vlade v roki, vpije grozivno z Pilatom: Ali neves de imam pravico te obsoditi ali izpustiti? Še clo kerstnih in mertvih listov mende ni dobro po moravsko pisati, ker niso v tem jeziku izvorno vpisani. Pišimo tedaj slavjanske kerstne bukve! Odgovor: Es ist noch nichts von oben herabgelangt.

V družbah tako imenovane omikane verste (Classe) vlada edina nemšina in če sami ne začnete, ga ne zaslišite slavj. glasu. Ako se oglasite, se na vas pogleda z začudenjem, če govorite pravilno, ste „ein Čeche“, in blagor vam, če vas še ne štejejo k neučechische Parthei“. Bil sem v družbi, v kateri se je vsem avstrij. generalam na zdravje pilo samo ne na zdravje Jelačića! En gospod, pogledavši na me, je vender iz vsmiljenja rekel na zadnje: Jelačić naj tudi živi!

Tako prijateljstvo je v omikanih družbah proti Slavjanam! Ali vkljub vsem zadržkam gori vender v naših persih ljubezen do roda, nas uči izgovarjati slepoto bratov z dolgoletno navado, nenarodno izrejo, uči nas ne jenjati v rodoljubnim prizadevanju. Kar ljubimo, v to verjemo; mi verjemo, de na zadnje premaga Slavjanstvo, verjemo, de, kadar v namenu previdnosti vdari tista ura, nehamo biti mertvo orodje ptujiga blagostanja in duinarški pomagaci pri dobivanju ptuje slave. Naše delo bodi zdaj obrnjeno k stanovitim budenju naše mladine; Tu nam cveto rože. Dokler ne pripravimo obljubljenega enakopravnost v šole in zборе, bo serce naše podobno harfi Aeolovi, ktere struna bodi si po protivni nevihti vibrana, ali po voljni sapici gibana le žalostne, prosijoče glasove odpeva. (M. N.)

Ogerska dežela.

V vojvodini serbski so še zdaj vsi narodni časopisi prepovedani, in tudi Serbske novine iz Beligrada se ne pripuste. —

Ko je Jelačić ban križ (komandorski) reda Marije Terezije prijel, je bil ravno z vojaški tovarši pri obedi. Na napitnico Obrista Denksteina, kateri so vsi pričijoči z glasnim: Živio! pristopili, prime Jelačić kupico svojo ter spregovori po priliki naslednje:

„Tovarši! Častno poslavljenje sim prijel zato, ker sim bil brez povelja ministrov pred ozidje Dunajskiga mesta prišel. Stori sim takrat, kar sim za neogibljivo potrebno in za svojo dolžnost spoznal, tode nikoli bi ne bilo moje prizadetje s tako lepim izidam (vspeham) vencičano, če mi moji zvesti bojni tovarši zvesto pomagali ne bili. Mislite si torej, de je to poslavljenje Vam dano, zakaj s tem priznanjem moje zasluge se je hotla celi armadi v njenim vodju zahvala izkazati. Križa letega razdeliti ne morem, ali serce svoje med Vas vse razdelim, sprejemite ga tako iskreno in odkrito, kakor se Vam ponudi. Upam, de bom z Vami in po Vas naše lepo početje tudi srečno dognal in izpeljal.

Zato izpraznim svoj kozarc na zdravje svjih verlih tovaršev in taistiga, ki armadne zasluga popolnoma časti, in za kteriga smo

pripravljene tudi zadnjo kaplo kervi prelititi, namreč na zdravje in srečo našiga gospoda in cesarja.“

* Tudi v Zemunu je komisija odbrana za prestavljenje avstrijanskiga zakona v serbski jezik, če prav ga je že Dr. Petranovič na Dunaju preložil.

— 11. t. m. je bila zopet vroča bitva med cesarskimi in Madjari pred Komarnsko terdnjavo, kjer imajo Madjari še vedno svojo poglavitno armado. O dvanajstih o poldne se je sovražnik naših lotil in sicer z veliko štuki; konjike je poslal proti Mocsu, zraven pa se je zagnal na prvi oddelik naše armade blizo Ačskiga gojzda, in na nastopivni oddelik generala Benedeka pri Puszta Harkaly; ali do pete ure popoldne je bil povsod nazaj pahnen in prisiljen, se pod terdnjavo vmakniti. Veliko mertvih in vjetih je sovražnik zgubil, pa tudi naših je mnogo padlo. Generalama Hercingerju in Benedeku in mnogim oficirjem so bili konji, na kterih so jahali, vstreljeni.

Ravno tisti dan (11. t. m. ob 5 popoldne) je major Wussin s svojo trumo v Budim (Ofen) prišel, mesto in terdnjavo posedel in štuke zastavil proti Pešti; ali tudi v Pešti ni nobeniga madjarskiga vojaka več. Dve brigadi s potrebnimi štuki ste poslani za Budimsko terdnjavo.

— Uradne oznanila iz Varšave povedo: General Grabbe da na znanje 8. t. m. de je do S. Kerezta prišel, de misli drugi dan Steinbach posesti in z generalam Čoričem v zvezo stopiti.

Sovražnik se ni nič zoperstavljal in mesto Novi Sol, Kremnica, in Stjavnica so bile zaporedama posedene. Kozaki so imeli do 9. t. m. do Batha predreti. Avstrijanski vojaki, ki so tudi zraven, so bili 8. v Zambokretu. —

V Bukovini se je znamenita črna vojska (Landsturm) nabrala, ki bo Madjaram prestop čez ogerske meje branila.

Iz Slovaškiga se nam piše: V ti meri, kakor se izpolnuje enakopravnost, v ravno tisti miri rase tudi zaupanje Slovakov do vladarstva. Zares mora serce slednjiga ganiti, ako vidi, s kakim veseljem se vpeljanje narodniga jezika v urade sprejema. Če prav se Slovaki veliko zgubili, vender še radi novo žertve cesarstvu prinašajo. To spričuje nove darila na dnarju, oblačilu in perilu v Mijavi, Brerovi i. t. d. Eno jih zlo žali, de so namreč pripiski (Assignati) na eni strani nemški, na drugi madjarski. Ali ni mogoče, de bi se v vseh avstrijanskih jezikih na kratkim vrednost zaspamvala? Saj so Košutovi bankovci v vseh deželnih jezikih natisnjeni! Enaka pravica za vse, in potlej bo tudi enaka ljubezen in zvestoba vseh poštenih. (Presse.)

* V nekkih časopisih se bere, de je madjarski vodja Görgey vmerl od prejetih ran, drugi zopet povedo, de je od madj. vladarstva odstavljen, in de se zato več na boriše ne prikazuje. Vikši vojskovodja je mende zdaj bojni minister Meszaroš in na mestu Görgeja Dembinski. —

Po zadnjih novicah stoji Paskievčeva armada med mestam Waitzen in Hatvan in je čez Pešto v zvezi z našo poglavitno armado.

Svitli cesar je v dvch od vseh ministrov podpisanih razglasil vkazal, de bi se na Hervaškim, Slavonskim in Ogerskim v kratkim in na čez znesik prerajtal, kateri grasinakam za njih zdaj zgubljene prijemšine od kmetov gre, in de bi se jim, dokler se pozneje ta reč natanjko ne pretrese in gotov znezik ne ustanovi, že zdaj nekaj v tem imenu naprej odrajtovalo; tisti pa, ki so se ogerskiga punta vdeležili, so od te milosti izločeni. Zadevne odločbe bode na Hervaškim ban Jelačić, na Ogerskim pa vikši vodja Haynau razglasil.

* Glavni stan Jelačića bana je še zmiram v Sovi. Kničania brani pri Perlezu Madjaram prestop čez Tiso v Sajkaški bataljon. Bitva pri Topoli, od ktere je bilo posledujim listu povedano, je bilo samo malo praskanje med prednjim stražami.

Ptuje dežele.

Laska. Francozi so 3. t. m. v Rim prišli, in papezovo bandero razvili, ustavodavni zbor pa razpustili; sicer pa kakor obljubijo, se v znotrajne zadeve Rimljanov vtikvati nočejo, Garibaldi je z ostankam svojih proti jugu se podal, oddelik Franzofov pa za njim hiti. —

